

Marktconsultatie overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2026/2027

September 2025

Marktconsultatie overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2026/2027

Conform de vereisten die volgen uit de Gaswet, heeft GTS de uitgangspunten die zijn gehanteerd voor het overzicht leveringszekerheid, alsmede de voorlopige resultaten en uitkomsten, voorgelegd aan representatieve organisaties. De consultatieperiode heeft gelopen van 17 juni 2025 tot en met 15 juli 2025.

Er zijn vijf reacties binnengekomen, afkomstig van VEMW, VGN, Energie-Nederland, GasTerra en de BBL-company.

Geen van de respondenten heeft aangegeven dat de reactie als vertrouwelijk moet worden behandeld. De vijf reacties zijn in de originele vorm beschikbaar op de GTS-website.

Belangrijke thema's in de respons betreffen:

- ▶ Het hanteren van 1995/1996 als koudste jaar.
- ▶ De wijze waarop wordt rekening gehouden met vraagrespons.
- ▶ De bijdrage die technisch beschikbare entry capaciteit kan leveren als fysieke bron voor gas.
- ▶ Het onderwerp van een noodvoorraad voor gas.

Op elk van deze thema's en op andere opmerkingen en visies die voortkomen uit de marktconsultatie, wordt in het volgende overzicht nader ingegaan.

Market consultation on the security of supply overview for the 2026/2027 gas year

In accordance with the requirements of the Dutch Gas Act, GTS submitted the assumptions used for the security of supply overview, as well as the preliminary results and findings, to representative organisations for consultation. The consultation period was open from 17 June 2025 to 15 July 2025.

Five responses were received, from VEMW, VGN, Energie-Nederland, GasTerra, and the BBL company.

None of the respondents indicated that their response should be treated as confidential.

All five responses are available in their original form on the GTS website.

Key themes raised in the responses include:

- ▶ *The use of 1995/1996 as the coldest year.*
- ▶ *The way in which demand response is accounted for.*
- ▶ *The extent to which technically available entry capacity can contribute as a physical gas supply source.*
- ▶ *The debate concerning the establishment of a strategic gas reserve.*

Each of these themes, along with other comments and perspectives arising from the market consultation, is addressed in more detail in the following overview.

Consultatiematrix

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
VEMW	1.1	<p>Vuldoelstellingen</p> <p>Op grond van Verordening (EU) 2017/1938 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid geldt dat een EU-lidstaat op 1 november moet waarborgen dat de ondergrondse gasopslagen (UGS) gemiddeld voor 90% zijn gevuld. Voor Nederland geeft GTS aan dat het totale volume dat meetelt voor de berekening in Nederland circa 144 TWh bedraagt.</p> <p>Dit gegeven resulteert in een vuldoelstelling van 130 TWh. Indien lid 2 en lid 3 uit artikel 6bis van Verordening (EU) 2017/1938 toegepast worden komt de doelstelling voor Nederland uit op circa 107 TWh, oftewel ~74% van 144 TWh. GTS baseert haar advies aan de minister op reële inschattingen van de gasvraag in een koud gasjaar.</p> <p>Binnen het Europees Parlement en tussen lidstaten vinden discussies plaats over de mogelijke verlenging van de huidige vuldoelstelling van 90% tot en met ten minste 2027. De Europese Commissie stelde in maart 2025 voor om de doelstelling van 90%, inclusief de tussenliggende doelen, ongewijzigd te verlengen tot en met 1 november 2027. Verschillende lidstaten hebben zich echter uitgesproken tegen het behoud van deze strenge verplichting en pleiten voor flexibele doelstellingen. Een van de argumenten tegen de handhaving van de 90%-doelstelling is dat deze speculatieve marktwerking zou kunnen aanwakkeren, met prijsopdrijvende effecten in de aanloop naar de winter. Niet ondenkbeeldig, zoals we hebben ervaren in 2022 toen historisch hoge gasprijzen zijn genoteerd.</p> <p>Na een recente stemming in het Europees Parlement op 8 mei jl. zijn significante amendementen aan Verordening (EU) 2017/1938 voorgesteld. Europarlementariërs stellen voor de gasdoelstelling te verlagen tot 83%. Daarnaast zijn wijzigingen voorgesteld die direct invloed kunnen hebben op de Nederlandse vuldoelstelling, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ de verlaging van de minimumvulverplichting van 35% naar 32,28% van het vijfjaarsgemiddelde gasverbruik (Artikel 6a, lid 2); ▶ de mogelijkheid voor lidstaten om tot 4% af te wijken van het algemene vuldoel van 83%, met een eventuele verhoging tot 8% via een gedelegeerde handeling van de Europese Commissie (Artikel 6a, lid 5a en 5b); ▶ een aanvullende flexibiliteitsoptie van 1,55% onder dit percentage bij ongunstige marktcondities (Artikel 6a, lid 5c); ▶ de verplichting voor lidstaten om waar mogelijk prioriteit te geven aan marktgebaseerde maatregelen bij het behalen van de vuldoelstelling (Artikel 6b, lid 1). <p>Vanwege de (grote) kans dat Verordening (EU) 2017/1938 op korte termijn wordt aangepast en direct invloed kan hebben op de leveringszekerheid in Europa en Nederland roepen wij GTS op om de door Europarlementariërs op 8 mei jl. voorgestelde wijzigingen mee te nemen in haar overwegingen.</p>	<p>Uit de Europese verordening volgt een vuldoel uitgedrukt in procenten, waarbij KGG hier kiest voor een referentievolume van 144 TWh. Dit is gebaseerd op informatie van AGSI. Om onafhankelijk te zijn van een gekozen referentievolume, rapporteert GTS het gewenste vuldoel als een volume, uitgedrukt in TWh.</p> <p>GTS is bekend met de aangepaste Verordening (EU) 2017/1938 en de vuldoelen voor Nederland die hieruit volgen. GTS bepaalt de benodigde vulgraad van seizoensgasopslagen echter op basis van de gasvraag in een koud jaar, waarbij een internationaal perspectief leidend is. Uit deze benadering volgt een vuldoel dat afwijkt van de Europese Verordening, maar niet in tegenspraak is met de Europese Verordening.</p>	<p>Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.</p>

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
VEMW	1.2	<p>Vulgraad en noodvoorraad</p> <p>Op basis van verschillende aandnames en varianten, heeft GTS berekend dat op 1 november 2026 de minimale vulgraad voor de vier Nederlandse seizoensbergingen 115 TWh moet zijn. Dit resulteert in een vulverplichting van ~82%. GTS geeft aan dat er ontwikkelingen denkbaar zijn die de leveringszekerheid in Europa, en daarmee Nederland, langdurig negatief kunnen beïnvloeden. GTS geeft als voorbeelden het niet beschikbaar zijn van vaarroutes voor LNG via de Rode Zee, de straat van Hormuz of het Panamakanaal, een toegenomen dreiging op het verstoren van de energie-infrastructuur, en handelstarieven en het inzetten van energielevering als politiek drukmiddel. GTS geeft aan dat in het overzicht leveringszekerheid 2025 geen rekening wordt gehouden met dergelijke grootschalige en/of langdurige onderbreking in de gastoevoer.</p> <p>Wij steunen deze benadering van GTS ten aanzien van de vulverplichting. Uiteindelijk moet het toepassen van een dergelijke zekerstelling goed overwogen worden. Het risico van een gebeurtenis wordt bepaald door de waarschijnlijkheid dat de gebeurtenis plaatsvindt, te vermenigvuldigen met de impact of het effect van die gebeurtenis (risico = kans * effect). Het verzekeren tegen dergelijke ontwikkelingen, zoals het uitvallen van een Noorse pijpleiding of een stop op de import van Amerikaans/Qatari LNG, gaat gepaard met aanzienlijke kosten ('verzekeringspremie'). Alle aangeslotenen op het Nederlandse gasnetwerk dragen direct of indirect aan deze premie bij. Een dergelijke premie past niet binnen het huidige kader waarin de concurrentiepositie van de energie-intensieve industrie in Nederland in het gedrang is en de utilisatiegraad van de gasinfrastructuur aan het dalen is, waardoor de kosten die aangeslotenen betalen voor gebruik van de infrastructuur al enkele jaren stijgen en naar verwachting verder zullen stijgen.</p> <p>En we realiseren ons dat deze zienswijze uitgaat van reguliere marktomstandigheden zonder langdurige verstoringen. Het is in dat licht verstandig om wel voorbereid te zijn op zo'n situatie, mocht die zich voordoen. Dit in acht nemend is de aanbeveling van GTS om dit te onderzoeken in (Noordwest-)Europees verband verstandig. Immers, de wereld is zeker het laatste jaar ingrijpend veranderd, en effecten van een situationele calamiteit zullen zich uitstrekken tot over de landsgrenzen van Nederland en vice versa. Bovendien heeft niet elke lidstaat de mogelijkheid om een noodvoorraad aan te leggen. En als het nodig is, dan is het verstandig maatregelen te treffen met minimale middelen en een maximaal effect, waarbij de kosten naar evenredigheid worden gedeeld door de lidstaten.</p> <p>VEMW adviseert in zo'n onderzoek goed onderscheid te maken tussen de begrippen 'noodvoorraad' en 'strategische reserve' in relatie tot het beoogde doel, de mogelijke maatregelen en noodzakelijke middelen. Hierbij moet rekening gehouden worden met kosten en risico's die marktpartijen als individuele partij kunnen beïnvloeden en dragen, en kosten en risico's die deze spelers – en wellicht ook de transmissiesysteembeheerder – overstijgen.</p>	<p>GTS komt eind 2025 in een separaat document met haar visie op het instellen en realiseren van een mogelijke noodvoorraad. Belangrijke elementen hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ een Noordwest-Europese benadering, zowel met betrekking tot realisatie als de verdeling van kosten, ▶ zoeken naar kosteneffectieve maatregelen, zoals het inzetten van kussengas in gasopslagen. <p>Hierbij moet een afweging worden gemaakt tussen kosten voor een voorraad en vermeden sociaalmaatschappelijke kosten.</p>	<p>In het overzicht leveringszekerheid zijn passages over een noodvoorraad verwijderd.</p>

Vervolg op volgende pagina

Consultatiematrix vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
	2.1	<p>Model</p> <p>Leveringszekerheid is gebaseerd op modellen voor de toekomstige vraag naar en het aanbod van gas. Vanuit die optiek is het erg belangrijk dat gewerkt wordt vanuit een transparant model dat gedragen wordt door alle stakeholders. Vanuit VGN is wat dat betreft het NBNL-model het beste. Dit is uitgebreid geconsulteerd, het neemt alle cross-energiedragereffecten mee en sluit aan bij het ENTSOG TYNDP. Door uit te gaan van het NBNL-model voorkom je dat het model voor het leveringszekerheid advies een black box is en dat er inconsistenties zitten tussen de scenario's die gehanteerd worden voor het leveringszekerheid advies en het GTS-investeringsplan.</p> <p>Op punten zal mogelijk wat toegevoegd moeten worden aan het NBNL-model (bv. transitstromen en LNG-profielen); dat zou dan expliciet in het leveringszekerheid scenario gedaan moeten worden. Het NBNL-model met de toevoegingen, kan ook de basis vormen voor de verwachte toekomstige capaciteit boekingen en dus belangrijke input leveren voor de transporttarieven van GTS. De ACM kan hetzelfde model dan ook gebruiken in het kader van het voorspellen van de toekomstige transporttarief ontwikkelingen.</p>	<p>Het model dat wordt gebruikt door Netbeheer Nederland voor haar investeringsplannen is bij GTS bekend en is beoordeeld op bruikbaarheid voor de berekeningen die ten grondslag liggen aan het overzicht leveringszekerheid. In de huidige vorm is het model niet geschikt om de gewenste analyse uit te voeren. Belangrijke punten waarop het model nu tekort schiet zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Er wordt geen onderscheid gemaakt in gaskwaliteit ▶ Er is geen differentiatie in de verschillende importstromen ▶ Er zijn geen relevante beperkingen op de inzet van gasopslagen <p>Aanpassingen aan het model zijn op korte termijn niet mogelijk, omdat de beheerder (Quintel) werkt aan een algehele herziening van de huidige modellering.</p>	<p>GTS heeft onderzoek gedaan naar het gebruik van het ETM als alternatief voor het GTS-model.</p>
	<p>2.2 Marktbeschrijving en methodiek</p>			
Vereniging Gasopslag Nederland (VGN)	2.2.1	<p>Historische vs. toekomstige gas flows</p> <p>De aanpak van GTS is nog steeds gedeeltelijk gebaseerd op de historische flows terwijl het eigenlijk belangrijk is om goede schattingen te maken van de toekomstige flows. De flows in de Europese gasmarkt zijn dynamisch en dit heeft met name impact op transit- en LNG-stromen. Gegeven de sterk stijgende gastransportkosten in Nederland en de omringende landen, verwacht VGN dat LNG direct getransporteerd gaat worden naar het land van bestemming en dat transit-stromen sterk zullen gaan afnemen. LNG zal veel vaker direct naar Duitsland gaan en daar in Duitse gasopslagen worden opgeslagen. Dit heeft ook impact op de vraag naar seizoensflex vanuit Duitsland.</p>	<p>Toekomstige transportstromen zijn in de analyse verwerkt door gebruik te maken van informatie uit diverse bronnen, waaronder informatie van NNO's. Daarnaast is het belangrijk te realiseren dat de doorvoer van gas alleen een beslag legt op de netwerk capaciteit en niet op de volumebalans of de vulgraad van seizoensgasopslagen. De inzet van seizoensgasopslagen wordt primair bepaald door</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ seizoensvariaties in het aanbod van gas ▶ seizoensvariaties in de gasvraag ▶ de fysieke locatie van seizoensgasopslagen 	<p>Het maken van een betrouwbare en transparant prognose, houdt de aandacht van GTS.</p>
	2.2.2	<p>Demand response</p> <p>GTS neemt geen vraagrespons mee in de analyse. In 2022 is gebleken dat de vraagreductie hoog is als de prijzen hoog zijn. VGN is van mening dat dit onderdeel moet zijn van de analyse van de vraag naar seizoensflexibiliteit.</p>	<p>GTS gaat in principe uit van een ongestoorde gasvraag. De mate waarin vraagrespons een bijdrage kan leveren aan leveringszekerheid, hoort een politieke keuze te zijn. Omdat GTS de gasvraag modelleert op basis van historische gegevens, vormt de demand respons zoals die in het verleden is opgetreden onderdeel van de modellering van toekomstige jaren.</p>	<p>Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.</p>
	2.2.3	<p>Uitvoeringregeling Gaswet</p> <p>De uitvoeringregeling Gaswet is ambigue. Artikel 3a lid 4 van de uitvoeringsregeling Gaswet zegt:</p> <p>De netbeheerder van het landelijk gastransportnet geeft op basis van temperatuurprofielen van de afgelopen 30 jaar in de raming aan welk jaar het referentiejaar is voor een gemiddeld, een warm en een koud gas jaar.</p> <p>GTS interpreteert dit nu zo dat een koud jaar de koudste winter in de afgelopen 30 jaar is. De vraag is of dit de juiste interpretatie is.</p> <p>Volgens VGN moet je kijken naar de trend in de graaddagen en aansluiten bij de Europese regelgeving van een 1 op 20 winters (zie par 2.4). GTS lijkt alleen achteruit te kijken en houdt geen enkele rekening met de actuele klimaatverandering. GTS is op dit vlak ook niet consistent, want bij de definitie van de koudste gasdag wordt er wel een klimaatrendcorrectie toegepast.</p> <p>Het zou goed zijn als KGG op dit vlak duidelijkheid schept en de uitvoeringsregeling explicieter maakt. Want dat GTS ruimte heeft voor een eigen interpretatie is vreemd. Vanuit VGN heeft het de sterke voorkeur om aan te sluiten bij de Europese regelgeving. Dit draagt ook bij aan een Europees level playing field voor de gasmarkt en de gasopslagen.</p>	<p>Zie toelichting bij 2.2.4</p>	

Vervolg op volgende pagina

Consultatiematrix vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking												
Vereniging Gasopslag Nederland (VGN)	2.2.4	<p>Koud en gemiddeld jaar</p> <p>GTS gaat in zijn advies uit van het koudste gasjaar in de afgelopen 30 jaar. Dat is een interpretatie van de uitvoeringsrichtlijn die heel erg conservatief is. In de EU-regelgeving wordt gesproken over een winter die eens in de 20 jaar voorkomt. Gegeven de klimaatveranderingen en de trend naar mildere winters lijkt het onverstandig om een koud gasjaar te baseren op het gasjaar 1995/1996. Beter zou zijn om de trend te bepalen en vervolgens een schatting te maken van een 1 op 20 koud gasjaar in de toekomst. Dit sluit beter aan bij de EU-regelgeving en voorkomt ook dat je sprongen krijgt in je verwachting. Dat gaat volgens de huidige methodiek wel gebeuren als over 2 jaar het gasjaar 1995/1996 uit de methodiek valt.</p> <p>Onderstaande grafiek (zie reactie VGN) geeft de graaddagen weer over de afgelopen 30 jaar. Er is een duidelijke neerwaartse trend zichtbaar in het aantal graaddagen. Per jaar gaat het aantal graaddagen gemiddeld met 15,7 omlaag (stippellijn).</p> <p>Als je de trendlijn extrapoleert dan kom je voor GY2026/2027 op 2008 graaddagen, dat is dan het verwachte gemiddelde gasjaar (gele stip). De Europese regelgeving spreekt over eens in de 20 winter, ofwel de top 5%. Uitgaande van een normaalverdeling van de afwijkingen rondom de trendlijn kom je uit op een standaarddeviatie van 197 graaddagen. De top 5% komt overeen met 1.645 standaarddeviatie-eenheden. Daarmee kom je op een verwacht aantal graaddagen, voor een 1 in 20 koude winters, uit op 2008 + 1.645 x 197 = 2331 graaddagen (groene stip). Dat is veel lager dan waar GTS vanuit gaat (rode stip). GTS gaat uit van een Elfstedentochtwinter en helaas is de kans daarop vele malen kleiner dan de 5% die in de EU-regelgeving staat.</p> <p>Overzicht verschil Graaddagen aannames GTS en VGN:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Type gasjaar</th> <th>GTS</th> <th>VGN</th> <th>Vershil</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gemiddeld</td> <td>2264</td> <td>2008</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Koud</td> <td>2927</td> <td>2331</td> <td>20%</td> </tr> </tbody> </table>	Type gasjaar	GTS	VGN	Vershil	Gemiddeld	2264	2008	11%	Koud	2927	2331	20%	<p>GTS onderkent een trend naar warmere jaren, met minder graaddagen per jaar.</p> <p>Ten behoeve van een juiste statistische beschrijving van deze trend, vraagt GTS het KNMI om hier in 2025/2026 onderzoek naar te doen. Hierbij wordt specifiek gevraagd naar de wijze waarop de trend wordt gedefinieerd, de aard van de verdeling van de trend-gecorrigeerde data en de onzekerheid die gepaard gaat met een extrapolatie.</p> <p>De studie leidt niet automatisch tot andere uitgangspunten t.b.v het overzicht leveringszekerheid, maar geeft inzicht in het effect van alternatieve beleidskeuzes.</p> <p>Als indicatie voor het effect van een minder extreem koud jaar, heeft GTS in het overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2026/2027 aangegeven wat het verschil is wanneer wordt gekozen voor gasjaar 2012/2013 als koud jaar.</p>	<p>GTS vraagt het KNMI om onderzoek te doen naar de trend in klimaatjaren en de kans op voorkomen van een individueel jaar.</p>
	Type gasjaar	GTS	VGN	Vershil												
Gemiddeld	2264	2008	11%													
Koud	2927	2331	20%													
2.3	<p>Uitgangspunten bij overzicht leveringszekerheid</p> <p>Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven is VGN geen voorstander van de manier waarop GTS een koud jaar bepaalt. Volgens VGN leidt dit tot een te hoge gasvraag voor een 1 in 20 jaar winter.</p> <p>Met betrekking tot het UK-volume vraagt VGN zich af of dit wel wettelijk meegerekend moet worden aangezien de UK geen lid is van de EU.</p> <p>Het is opmerkelijk dat GTS ervan uitgaat dat Duitsland in een koud gasjaar een groter beroep doet op Nederland. Duitsland heeft zelf ook gasopslagen en daar geldt geen 100% vulverplichting voor. Kennelijk gaan ze er in Duitsland van uit dat een eventueel tekort door Nederland wordt opgevangen. De eventuele kosten hiervoor worden door Nederland betaald. Dit is volgens VGN niet wenselijk en is een goed voorbeeld van de problemen met de huidige vuldoelstellingregels vanuit de EU, deze zorgen niet voor een eerlijke kostenverdeling.</p> <p>Bij de export van L-gas is de aanname gedaan dat de vraag naar seizoensflexibiliteit-zich verplaatst naar de H-gasmarkt. VGN betwijfelt of dit zo is. Het is waarschijnlijker dat het H-gas, dat via LNG wordt aangevoerd, in Duitse of Franse opslagen wordt opgeslagen. Dat bespaart namelijk transportkosten.</p>	<p>In het overzicht leveringszekerheid wordt uitgegaan van fysiek gastransport dat wordt verwacht. Zowel aan de vraagzijde als aan de aanbodzijde zijn hier landen bij die geen deel uitmaken van de EU.</p> <p>In het overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2026/2027 is separaat aangegeven welk deel binnen de totale vraag naar seizoensflexibiliteit afkomstig is uit het Verenigd Koninkrijk.</p> <p>De volumevraag vanuit Duitsland en het seizoensprofiel hierin, is gebaseerd op informatie van FNB Gas. Een koud jaar is hier leidend geweest, omdat dan het aantal vreiheidsgraden in het Duitse gastransport beperkt is.</p> <p>De mate waarin Duitsland seizoensflexibiliteit levert aan de Nederlandse gasmarkt, is weergegeven in de gevoeligheidsanalyse (figuur 17).</p> <p>Binnen de L-gas markt is de export naar Duitsland dominant. De gemaakte keuze volgt uit informatie afkomstig van FNB Gas.</p>	<p>Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.</p>													

Vervolg op volgende pagina

Consultatiematrix vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Vereniging Gasopslag Nederland (VGN)	2.4	<p>Voorlopig resultaat</p> <p>VGN vraagt zich af of het inderdaad zo is dat als EET LNG terminal niet langer bestaat de lijnen in Figuur 11 80 TWh lager liggen. Het is zeer wel mogelijk dat het LNG dan of via Gate terminal gaat of rechtstreeks naar Duitse LNG-terminals en dat de export van H-gas naar Duitsland ook afneemt.</p> <p>De aanneme dat de export naar Duitsland in gasjaar 2030/2031 stijgt, is gemaakt op basis van gesprekken met Duitse TSO's. Dat lijkt een wat vage onderbouwing en de vraag is wat de achtergrond hiervan is en of dat dan ook in de ENTSO-G TYNDP is meegenomen.</p> <p>VGN zou graag een overzicht zien van de beschikbare QC-capaciteit op assetniveau (figuur 15). De verwachting is dat er de komende jaren een overcapaciteit aan QC zal gaan ontstaan en VGN is benieuwd hoe GTS hiermee omgaat.</p>	<p>Figuur 11 in het consultatiedocument geeft het potentieel overschot wanneer de beschikbare entrycapaciteit wordt benut. Hierin is de onbenutte capaciteit van Gate reeds in verwerkt.</p> <p>De informatie van FNB Gas loopt voor op het aanstaande Netzentwicklungsplan en gaat uit van een stijging in de gasvraag t.b.v. industrie en power. Op basis van recente informatie lijkt een verder toename denkbaar als gevolg van het beëindigen van de inname van Russisch pijpleiding gas.</p> <p>Een uitsplitsing van de QC-capaciteit op asset niveau is gegeven in het consultatiedocument, op pagina 25.</p>	Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.
	2.5	<p>Wettelijk kader</p> <p>VGN is het eens met het wettelijk kader zoals dat door GTS wordt geschetst. Er is volgens VGN echter wel sprake van een interpretatie van GTS van de uitvoeringsregels. Daarin staat dat de afgelopen 30 jaar moet worden meegenomen om een koud jaar te bepalen. Er staat niet dat een koud jaar, het koudste jaar in van de afgelopen 30 jaar is. Zoals eerder aangegeven, stelt VGN hier een benadering voor die consistent is met de Europese regels (een winter die eens in de twintig jaar voorkomt).</p> <p>VGN is het eens dat een discussie noodzakelijk is over de voor- en nadelen van een strategische voorraad. Echter die discussie staat los van het wettelijk advies dat GTS moet geven aan de minister en is ook veel breder. Het zou goed zijn als in het advies deze twee punten ook duidelijk gescheiden worden. Dus paragraaf 5.3 zou minimaal een apart hoofdstuk moeten zijn en liever nog een apart advies.</p>	<p>Zie toelichting bij 2.2.4</p> <p>GTS onderkent dat haar visie op een noodvoorraad geen onderdeel uitmaakt van de wettelijke taak waarbinnen het overzicht leveringszekerheid wordt opgesteld. Tekstdelen in de eindversie van het overzicht leveringszekerheid zijn verwijderd en zullen worden gepubliceerd als een zelfdragende publicatie.</p>	In het overzicht leveringszekerheid zijn passages over een noodvoorraad verwijderd.
	2.6	<p>Strategische voorraad en betaalbare leveringszekerheid</p> <p>GTS pleit in het rapport voor een grotere noodvoorraad. Volgens VGN is het verstandig om in dit geval aan te sluiten bij de definities zoals neergezet in het recente rapport van de Mijnraad. In die definities is een noodvoorraad gedefinieerd zoals onder de Wbe, waarbij in het huidige Wbe-wetsvoorstel wordt uitgegaan van 5 TWh.</p> <p>In de huidige onzekere geopolitieke tijden kan het verstandig zijn om een grotere, strategische, voorraad aan te houden. Het is echter noodzakelijk om zo'n strategische voorraad in Europees verband af te stemmen zodat kosten, inzetregels en dergelijke helder zijn en afgestemd zijn in Europees verband. Nederland loopt anders het risico dat het wel de kosten maakt, maar dat de benefits met de EU gedeeld moeten worden.</p> <p>Zo'n strategische voorraad zou ook ingezet kunnen worden voor prijsstabiliteit, maar ook daar zouden dan in Europees verband heldere afspraken over gemaakt moeten worden.</p> <p>Als gesproken wordt over een strategische voorraad dan dienen ook de kosten daarvan expliciet genoemd te worden. Dit wordt in het GTS-advies niet gedaan. Een ruwe schatting is dat de kosten al snel rond de 6 euro/MWh/jaar zijn, wat bij een strategische voorraad van 50TWh neerkomt op 300M euro/jaar.</p>	Zie toelichting bij 1.2 en bij 2.5	

Vervolg op volgende pagina

Consultatiematrix vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
		2.7 Andere punten		
	2.7.1	Principeel vindt VGN dat het effect van marktwerking te weinig naar voren komt in de consultatie. Bij de gasflows over de interconnectiepunten ("IP") wordt er gekeken naar de historische flows en niet naar wat er technisch mogelijk is. Wat de gascrisis van 2022 in ieder geval duidelijk heeft gemaakt, is dat bij schaarste de prijs stijgt en er extra gas wordt aangetrokken, met name in de vorm van LNG. Op zo'n moment is niet de historische flow relevant, maar de technische capaciteit van het IP en de LNGterminal. Als gekeken wordt naar de technische capaciteit, dan zijn de flow mogelijkheden veel groter en dit heeft ook een impact op de gasleveringszekerheid.	Zie toelichting bij 2.2.1 en 2.2.2 GTS modelleert de gasvraag op basis van historische gegevens, waarmee demand respons zoals die in het verleden is opgetreden een onderdeel vormt van de modellering van toekomstige jaren. Tevens: GTS heeft in het overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2026/2027 een variant meegenomen waarbij, ook in een koud jaar, de seizoensflexibiliteit in het LNG-aanbod alleen wordt beperkt door de technische capaciteit van Gate en EET.	Het effect van afwijkende uitgangspunten op het eindresultaat is inzichtelijk gemaakt.
Vereniging Gasopslag Nederland (VGN)	2.7.2	VGN meent dat de functie van gasopslagen in de Europese markt anders ligt dan GTS in bepaalde passages in het rapport naar voren brengt: GTS tekst pagina 6: Ook is geen rekening gehouden met (commercieel) gebruik van gasopslagen dat niet is gerelateerd aan temperatuur of graaddagen. VGN opmerking: Het is juist de bedoeling dat gasopslagen produceren bij hoge prijs en injecteren bij een lage prijs. Dit is uiteraard afhankelijk van de temperatuur maar dempt wel de prijsvolatiliteit van gas. De tijd van centraal gestuurde gasopslagen onder het gasgebouw ligt ver achter ons. GTS tekst pagina 7: ...als de zgn. zomer/winter spread verkeerd ligt. VGN opmerking: De spread volgt de marktverwachting en geeft aan wanneer de markt verwacht dat de vraag naar gas het hoogst is. De spread kan dus niet verkeerd liggen.	Bedoeld is om aan te geven dat GTS de inzet van seizoensgasopslagen vaststelt op basis van alleen de fysieke onbalans binnen de Nederlandse gasmarkt.. Hiernaast kunnen marktpartijen gasopslagen inzetten op basis van andere overwegingen, mogelijk met een andere grondslag. Waar deze inzet niet samenvalt met de fysieke onbalans, valt dit niet binnen de vulgraad die door GTS wordt geadviseerd.	Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.
Gasterra	3.1	Inleiding GasTerra heeft kennis genomen van de consultatie van Gasunie Transport Services d.d. 17 juni 2025 over de leveringszekerheid in gasjaar 2026. Het is goed te zien dat GasTerra en GTS op een aantal aannames rondom de leveringszekerheid getalsmatig dichter bij elkaar zitten dan bij eerdere consultaties. Hierdoor delen we op hoofdlijnen de conclusies van GTS wat betreft totale jaarvolumes en capaciteiten. We zien echter nog fundamentele verschillen van inzicht in de werking van de gasmarkt en de lessen die uit de afgelopen jaren getrokken kunnen worden. De uitkomsten van deze analyse blijken in grote mate afhankelijk van aannames over deze onderwerpen. Hierdoor komen we tot andere conclusies wat betreft de noodzaak van het verplicht vullen van gasopslagen. Deze verschillen van inzicht zullen we toelichten in onze reactie. Naast een reactie op de inhoud, staan we ook stil bij het wettelijk kader van de consultatie en de aanbevelingen die verder gaan dan leveringszekerheid en zich richten op betaalbaarheid. Bij dit onderwerp worden de stellingen niet door analyses onderbouwd. Dit gaat in tegen het advies van de Mijraad dat nader onderzoek nodig is voordat er een advies over een eventueel prijsdempend effect te geven is.	Naast de verplichting om het overzicht leveringszekerheid, na raadpleging van de representatieve organisaties aan de Minister aan te bieden, beschouwt GTS de reactie van GasTerra als zeer waardevol en heeft deze volledig meegenomen in de afweging om te komen tot een finale set van uitgangspunten en de daaruit voortvloeiende resultaten. GTS gaat mee met de strekking van de opmerking over "betaalbare leveringszekerheid". Een nadere toelichting is gegeven onder 3.4.2	In het overzicht leveringszekerheid zijn passages over betaalbare leveringszekerheid verwijderd.

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.1.1	Er wordt er in algemene zin niet goed duidelijk gemaakt wat de gevoeligheid is van de aannames op het resultaat van de analyse. Uit eigen berekeningen door GasTerra blijkt dat de aannames over het temperatuurscenario van een koud jaar en de beschikbaarheid van LNG zeer bepalend zijn voor het uiteindelijke resultaat van de berekening. Blijkbaar maakt GTS keuzes die zorgen voor de hoogst mogelijke inschatting van het benodigde werkvolume in de gasopslagen. Er wordt niet geanalyseerd wat het benodigd werkvolume is als de overige infrastructuur (exclusief bergingen) maximaal wordt ingezet. Hierdoor is er geen informatie over de minimaal benodigde vulgraad van bergingen.	GTS heeft, mede naar aanleiding van de reactie van GasTerra, in de definitieve versie van het overzicht leveringszekerheid inzichtelijk gemaakt wat het effect is van afwijkende aannames met betrekking tot temperatuurjaar en het beschikbare profiel in het aanbod van LNG. Aannames met betrekking tot flexibiliteit in het gasaanbod zijn onderbouwd en meegenomen in het resultaat. GTS baseert zich op het rekenresultaat en streeft hierbij nadrukkelijk niet naar een "hoogst mogelijke inschatting van het werkgasvolume", zoals door GasTerra wordt gesuggereerd.	Toelichting en onderbouwing van flexibiliteit in het gasaanbod is uitgebreid. Het effect van afwijkende uitgangspunten op het eindresultaat is inzichtelijk gemaakt.
	3.1.2	Bergingen hebben zowel een rol bij het voorkomen van een fysieke tekorten als in het dempen van de volatiliteit van gasprijzen door het kunnen verplaatsen van gas in periodes van overschot naar periodes met krapte. Bij een verplichte vulgraad van 115 TWh (ongeveer 84% van het werkvolume van de betreffende bergingen) zoals GTS adviseert is de mogelijkheid van bergingen om op verandering in de markt te reageren zo goed als verdwenen. Dit komt de betaalbaarheid van gas niet ten goede. GasTerra pleit voor een vulgraadniveau dat minimaal ligt op het werkvolume dat nodig is om fysieke tekorten te voorkomen maar niet zo hoog dat het bergingen de mogelijkheid ontnemt om op verschillende marktsituaties, van krapte en overschot, te kunnen reageren.	GTS heeft de vulgraad vastgesteld op basis van een gasbalans op uurbasis, uitgaande van een koud klimaatjaar (1995/1996). Seizoensflexibiliteit in het gasaanbod in geval van een dergelijk koude winter, is hierbij onderbouwd en meegenomen in het resultaat.	Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.
	3.1.3	Leveringszekerheid en betaalbaarheid worden met elkaar vermengd zonder goede onderbouwing en onderscheid tussen de twee. Zo worden in hoofdstuk 5.3 claims gedaan over kosten in 2022, waarbij gerefereerd wordt naar bronnen die daar niets over zeggen.	Zie toelichting bij 3.1 en bij 3.4.2	
	3.1.4	Vervolgens wordt er geadviseerd om een noodvoorraad aan te leggen, waar hoge kosten aan zitten, zonder gedegen onderbouwing van eventuele baten. Een noodvoorraad aanleggen is een maatregel waarmee een tijdelijk tekort kan worden opgevangen, maar die geen structureel aanbodprobleem kan oplossen. Dit laatste wordt echter ten onrechte aangehaald als het probleem dat met de noodvoorraad opgelost gaat worden.	Zie toelichting bij 1.2 en bij 2.5	
	3.1.5	Onduidelijk is of de noodvoorraad die GTS adviseert volgens het advies bovenop een minimaal benodigde vulgraad van de Nederlandse bergingen komt. Dus ook of het wel of niet onderdeel is van het geadviseerde minimale vulniveau van 115 TWh. Eigen berekeningen van GasTerra geven aan dat in dit niveau van 115 TWh rekening is gehouden met een offshore infrastructurele calamiteit waarbij circa 60 TWh aanbod wegvalt. De geadviseerde 115 TWh vulgraad bevat daarmee de facto al een noodvoorraad, waarmee onduidelijk is wat met de 'extra' noodvoorraad moet worden afgedekt.	Bij het vulniveau van 115 TWh is geen rekening gehouden met de potentiële gevolgen van een calamiteit. Zie tevens de toelichting bij 1.2 en bij 2.5	Geen specifieke verwerking meegenomen in het overzicht leveringszekerheid.

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.2	<p>Wettelijk kader rapportage overzicht leveringszekerheid</p> <p>Op grond van de gaswet artikel 10a lid 1 onder q biedt GTS jaarlijks aan de Minister van Klimaat en Groene Groei een overzicht van de leveringszekerheid van gas. GTS gaat hierbij in op de benodigde volumes hoog- en laagcalorisch gas, de benodigde capaciteit en capaciteitsmiddelen en de benodigde hoeveelheid opgeslagen volume om aan de gasvraag en capaciteitbehoefte te kunnen voldoen. Ook dient GTS in te gaan op de verwachte vraagontwikkeling voor de komende vijf jaar. In artikel 10a lid 8 en lid 9 zijn nadere eisen gesteld aan wat ten minste in de rapportage beschreven moeten worden, zoals de gewenste vulniveaus van gasopslagen, de verwachte ontwikkeling in de samenstelling van hoogcalorisch gas, de optimale inzet van andere middelen en methoden waaronder de kwaliteitsconversie en inzet van beschikbare capaciteit op grenspunten.</p> <p>GasTerra wil er hier uitdrukkelijk op wijzen dat de onderwerpen "betaalbaarheid" en "betaalbare leveringszekerheid" niet vallen onder de rapportageverplichting van GTS. Door deze onderwerpen wel zo duidelijk op te nemen (in hoofdstuk 5.3) treedt GTS buiten zijn wettelijke rol als adviseur van de Minister van Klimaat en Groene Groei. Dit hoofdstuk heeft om die reden volgens GasTerra geen plaats in de consultatie en moet in het uiteindelijke rapport achterwege blijven. Het staat GTS natuurlijk vrij in een eigen, apart document zijn wensen en opvattingen over 'betaalbare leveringszekerheid' aan de Minister kenbaar te maken, al is ons onduidelijk welke specifieke expertise GTS op dit gebied bezit. In dat geval zal GasTerra er op wijzen dat het stuk zoals nu in hoofdstuk 5.3 beschreven aannames en stellingen bevat die onbewezen zijn en dat GTS conclusies trekt die in het politieke domein thuishoren en niet bij een netbeheerder.</p> <p>Volgens artikel 10a lid 8 moeten de hoeveelheden gas die benodigd zijn berekend worden met dezelfde normen die ook zijn opgenomen in leveringszekerheidsverordening gas (EU) 2017/1938. Volgens artikel 3a van de Uitvoeringsregeling Gaswet moet echter bij berekening van het benodigde (Groningen) volume uitgegaan worden van de graaddagen systematiek en temperatuurprofielen van de afgelopen 30 jaar.</p> <p>GasTerra merkt op dat deze beide definities tot andere inzichten kunnen leiden en dat het de voorkeur heeft om de Europese, meer gedifferentieerde norm te hanteren. GasTerra is van mening dat de norm in Uitvoeringsbesluit achterhaald is. De norm is rechtstreeks gekoppeld aan de regeling om te bepalen welke hoeveelheden uit het Groningenveld geproduceerd mochten worden, getuige het opschrift dat "Regels voor het Groningenveld" luidt. Nu het Groningenveld definitief gesloten is zijn deze regels in feite buiten voorwerp geraakt en de Minister van Klimaat en Groene Groei zou deze moeten intrekken. Maar ook nu de norm nog geldt, heeft GTS zou interpretatieruimte onder de norm door 'op basis van' de temperatuurprofielen van de afgelopen 30 jaar en gezien de inzichten in klimaatverandering andere referentie jaren voor een gemiddeld, warm en koud gasjaar te formuleren. GTS kan daarmee ook voldoen aan de norm met een 1 op 20 koudste winter die gebaseerd wordt op data van de afgelopen 30 jaar.</p>	<p>Betaalbaarheid/Betaalbare leveringszekerheid: zie toelichting bij 3.1 en 3.4.2</p> <p>Noodvoorraad: zie toelichting bij 1.2 en bij 2.5</p> <p>Definitie: zie toelichting bij 2.2.4</p>	

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.3	<p>Analyse leveringszekerheid</p> <p>GasTerra heeft grondig gekeken naar de resultaten van de analyse van de vraag-aanbod balans in Nederland om zo te bepalen welke aannames hoeveel bijdragen aan het getoonde resultaat. GasTerra had graag gezien dat de gevoeligheden omtrent deze aannames inzichtelijk zouden zijn gemaakt in de analyse. Een eerste vereiste hiervoor is dat GTS gebruikte inputdata helder presenteert, evenals de daaruit voortvloeiende uitkomsten. Bij gebrek daaraan heeft GasTerra zelf berekeningen gedaan om af te leiden welke aannames gedaan moeten worden om tot de beschreven uitkomsten te komen. We delen hieronder de gevoeligheden en onze kijk op de keuze van de aannames.</p> <p>De belangrijkste gevoeligheden rondom het advies om 115 TWh in de Nederlandse seizoensbergingen op te slaan zijn onder te verdelen in de aanname over wat een 'koud' jaar is en aannames over de beschikbaarheid van vloeibaar gemaakt gas (LNG) dat via België en het VK naar Nederland geïmporteerd kan worden.</p> <p>Naast deze aannames met een grote impact op het benodigde opslagvolume in Nederlandse seizoensbergingen zijn er nog een aantal andere aannames waar GasTerra de aandacht op wil vestigen. GTS geeft aan dat naar gasjaar 2030/2031 toe zowel de gevraagde capaciteit als seizoensflexibiliteit naar Duitsland toe toenemen. Dit is volgens GTS op basis van een vraag van Duitse netbeheerders. Ten eerste is het onduidelijk waarom Nederland in deze extra Duitse behoefte moet voorzien. Duitsland zal net als Nederland haar eigen leveringszekerheid moeten voorzien. Ten tweede zegt GTS zelf dat Nederland een belangrijk doorvoerland is naar Duitsland toe. Als GTS dan al rekening wil houden met een hogere export naar Duitsland zou dit ook moeten leiden tot een hogere import in haar modellen. Extra doorvoer naar Duitsland moet niet uit Nederlandse bergingen komen maar voorzien worden door extra import.</p>	<p>Uitgaande van een koud jaar, gaat GTS in het overzicht leveringszekerheid in op de beschikbaarheid van seizoensflexibiliteit in het gasaanbod. Hierbij wordt aandacht besteed aan het risico dat een potentiële dubbeltelling een te optimistisch beeld oplevert.</p> <p>Tevens is aangegeven wat het effect is op het vulniveau, bij afwijkende aannames. Zie hiervoor ook de toelichting bij 2.7.1 en bij 3.1.1</p> <p>Een hogere doorvoer naar Duitsland gaat vanzelfsprekend gepaard met een hogere import. In 2.2.1 is nader ingegaan op het effect van een dergelijke doorvoer op de benodigde inzet van seizoensgasopslagen.</p>	<p>Het effect van afwijkende uitgangspunten op het eindresultaat is inzichtelijk gemaakt.</p>
	3.3.1	<p>Definitie koud jaar</p> <p>GTS gebruikt in haar berekeningen voor het benodigde werkvolume in seizoensbergingen, als koud jaar het jaar 1995/1996. Dit sluit niet aan bij de praktijk in de rest van de EU en niet consistent is met de temperatuurdefinities in de EU-Infrastructuurnorm en de EUgasleveringsnorm. Onder deze EU regelgeving wordt gekeken naar een 1 op 20 waarschijnlijke koude periode. Deze heeft GTS ook als zodanig ingevuld in haar berekeningen voor de infrastructuurnorm en gasleveringsnorm. Voor het berekenen van de benodigde vulgraad in seizoensbergingen gebruikt GTS echter het gasjaar 1995 /1996.</p> <p>De koudste winter van de afgelopen 20 jaar is gasjaar 2012/2013. Het gebruik van 2012/2013 sluit beter aan bij de ENTSOG SoS studie voor Europa1 waar het koudste jaar sinds 2009/2010 gebruikt wordt. Om aan te sluiten bij de temperatuurdefinities in EU regelgeving zou je naar een 1 op 20 jaar waarschijnlijkheid op dit moment moeten gaan. GasTerra ziet graag dat, net als voor de andere temperatuurscenario's, ook voor het koudste jaar het KNMI bepaalt welk 1 op 20 koudste jaar gebruikt moet worden. Tot die tijd is gasjaar 2012/2013 de beste benadering. Het gebruik van een kouder jaar betekent dat in Nederland met een strengere norm gerekend wordt dan in de rest van Europa. Door de geïntegreerde gasmarkt met vrije gasstromen zullen eventuele baten hiervan niet in Nederland blijven terwijl de kosten wel door Nederland gedragen worden.</p> <p><u>Impact op resultaat:</u> Een aanpassing van de definitie van een koud jaar van 1995/1996 naar 2012/2013 betekent volgens onze berekeningen een <u>verlaging van het benodigd werkvolume van 11 TWh.</u></p>	<p>Zie 2.2.4 voor een toelichting op de definitie van een koud jaar en de studieopdracht aan het KNMI.</p> <p>In de finale versie van het overzicht leveringszekerheid is in figuur 17 het effect weergegeven van een afwijkende keuze voor een koud jaar. Het effect op de vulgraad bij een keuze voor gasjaar 2012/2013 is identiek aan de bevinding van GasTerra: -11 TWh.</p>	<p>Het effect van afwijkende uitgangspunten op het eindresultaat is inzichtelijk gemaakt.</p>

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.3.2	<p>Aanname importvolumes</p> <p>GTS berekent een benodigd werkvolume in bergingen van 115 TWh bij een import uit België en het VK die in de zomer hoger is dan in de winter. Voor deze aannames kijkt GTS naar de realisaties van de afgelopen paar jaar. Dat houdt geen rekening met de omstandigheden in deze jaren en de werking van de gasmarkt. De afgelopen jaren waren allen het gehele jaar door relatief warm. Hierdoor was de gasvraag in Nederland vrij laag. Doordat de Nederlandse bergingen in deze jaren veel ingezet zijn, was er geen behoefte aan extra aanbod in de winter. Omdat de bergingen in de zomer ook weer gevuld werden, was er wel behoefte aan extra aanbod in de zomer. Deze combinatie leidde tot het waargenomen hogere importvolumes in de zomer ten opzichte van de winter.</p> <p>In principe kan er net zo veel aanbod komen als de capaciteit die er is om deze te importeren. GasTerra betwist op grond daarvan de impliciete aanname van GTS dat er in een koud jaar net zo weinig gas geïmporteerd zal worden als in deze warme jaren, en volgens hetzelfde profiel. Uit de importstromen blijkt juist dat de gezamenlijke inzet van importvolumes en productie uit Nederlandse bergingen reageren op hogere vraag in Nederland, wat in lijn is met verwachtingen op basis van marktwerking. De aanname van GTS is ook niet in lijn met de Gaswet, die vraagt om in de berekeningen uit te gaan van optimale inzet van middelen, waaronder de beschikbare capaciteit op grenspunten.</p> <p>Dat het aanbod de vraag volgt na inzet van de bergingen wordt onder andere duidelijk in de winter van 2022 toen gedurende de gehele winter via België geïmporteerd is, ook in de koude periodes (bovenste rode cirkel in onderstaande figuur). In de twee daarop volgende winters zijn de bergingen juist meer gebruikt gedurende de winter. Dit blijkt uit de grootte van het blauwe vlak in de winter ten opzichte groter dan van het gele vlak. De keuze voor import dan wel inzet van bergingen heeft economische redenen, geen fysieke. Er was in de beschouwde jaren geen sprake van fysieke belemmering voor deze middelen. In februari/maart in de afgelopen winter is te zien dat terwijl het nog koud is en Nederland een hoge gasvraag had, er overgeschakeld wordt naar meer import via België en juist minder productie uit bergingen (onderste rode cirkel in onderstaande figuur). De hoeveelheid LNG die via België geïmporteerd wordt is dus een economische keuze in het beleveren van de Nederlandse gasvraag en is zeker geen fysiek statisch gegeven.</p> <p>Volgens GasTerra zou het daarom beter zijn om een analyse te maken naar het minimaal benodigde werkvolume waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare importcapaciteit en het eigen gebruik van LNG-import in België en het VK. De dan resterende werkvolumebehoefte is gas dat sowieso uit een berging moet komen. De overige werkvolumebehoefte ontstaat op basis van de commerciële afweging of het voordeliger is om LNG te kopen voor levering in de zomer en in bergingen op te slaan voor levering in de winter, of middels LNG inkoop met levering in de winter. Deze afweging zal in verschillende marktsituaties verschillend uitpakken.</p> <p><u>Impact op resultaat:</u></p> <p>De eigen analyse van GasTerra laat zien dat als de aanname over het profiel van de import uit België wordt aangepast van de GTS aanname met meer gas in de zomer naar een vlakke levering over het jaar, dit een impact heeft van 26 TWh verlaging van het benodigd werkvolume. Als daarna alle import zoveel mogelijk maximaal wordt ingezet om aan de gasvraag in de winter te voldoen, dus niet vlak, verlaagt dit het benodigd werkvolume met nogmaals 29 TWh. Bij deze veranderingen van het profiel wordt met een gelijkblijvend jaarvolume aan import gerekend. Als daarbij nog aangenomen wordt dat het jaarvolume van de import stijgt naar het niveau dat maximaal mogelijk verlaagt het benodigd werkvolume met nog 30 TWh. Bij elkaar genomen komen we dan uit op het werkvolume dat minimaal nodig is om binnen de infrastructurele beperkingen in een koud jaar aan de vraag te kunnen voldoen.</p>	<p>Het door GasTerra beschreven patroon in de uitwisseling met België en het VK bevestigt de inzet van Nederlandse seizoensbergen om dit profiel mogelijk te maken. In hoofdstuk 2.5 van het overzicht leveringszekerheid, in de tekst boven figuur 10, wordt nader ingegaan op de uitwisseling van seizoensflexibiliteit vanuit een Noordwest-Europees perspectief.</p> <p>Voor "marktwerking", zie ook de toelichting bij 2.2.2</p> <p>Bij een "optimale inzet van middelen" is de technische capaciteit een eerste voorwaarde voor leveringszekerheid. Een daadwerkelijke bijdrage kan echter alleen worden geleverd wanneer er voldoende aanbod beschikbaar is dat wordt aangeboden met het juiste seizoenspatroon.</p> <p>De aanvoer van additioneel gas met een vlak jaarprofiel ontlast niet de benodigde inzet van seizoensgasopslagen en heeft daarmee wel invloed op de volumebalans, maar niet op de benodigde vulgraad. Zie hiervoor ook de toelichting bij 2.2.1.</p> <p>GTS gaat op basis van het bovenstaande niet mee in de redenering van GasTerra en onderschrijft daarmee niet het door GasTerra gekwantificeerde effect op de vulgraad. Onder de gewijzigde aanname dat er een beperkte hoeveelheid seizoensflexibiliteit mogelijk is in het LNG aanbod, komt GTS tot een effect op de vulgraad van 20,5 TWh. Dit op basis van een Noordwest-Europees perspectief en onder de aanname dat de seizoensflexibiliteit alleen beperkt is door de technische capaciteit van Gate en EET. Zie hiervoor figuur 17 in het overzicht leveringszekerheid.</p>	<p>Geen specifieke verwerking meegenomen in het overzicht leveringszekerheid.</p>

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.3.3	<p>Al met al concludeert GasTerra dat de door GTS voorgestelde vulgraad van 115 TWh ruim boven het mogelijk benodigde werkvolumes zit. Bij een dermate hoge vulgraad is elke mogelijkheid om op verschillende marktsituaties te reageren met de bergingen verloren. Verder betekent zo'n door GTS opgelegde vulgraad dat de marktwerking beperkt gaat worden. Als in de zomer de gasprijs boven de winterprijs ligt, dan nog moet er geïnjecteerd worden. Juist daardoor kunnen prijzen zich niet herstellen naar een situatie waarin marktpartijen via prijsdelta's weer gaan betalen voor opslag van gas.</p> <p>GasTerra vindt het verstandiger om met een advies voor een minimum vulgraad beduidend lager te gaan zitten om het vermogen van de markt te behouden om via de gasopslagen te kunnen reageren op veranderende marktomstandigheden. Een advies waarbij een minimum werkvolume dat nodig is voor het voorkomen van fysieke tekorten in ogenschouw wordt genomen biedt gasopslagen de vrijheid om de rol in de gasmarkt te vervullen die zij kunnen en behoren te hebben: in periodes van een ruime markt (en dus lage prijzen) gas opslaan om te kunnen produceren in krappe marktomstandigheden (bij hogere prijzen). Het minimum dat noodzakelijk is, is volgens de berekeningen van GasTerra vanuit dat perspectief 19 TWh.</p>	<p>GTS baseert zich op een vulgraad die is gebaseerd op de fysieke onbalans en een definitie van leveringszekerheid zoals is gegeven in het overzicht leveringszekerheid: "... een situatie waarin eindafnemers van gas op het juiste moment en in de juiste kwaliteit (laag- of hoogcalorisch) en met de benodigde hoeveelheid worden beleverd, ook wanneer de vraag hoog is...".</p> <p>GTS herkent zich nadrukkelijk niet in de minimale vulgraad van 19 TWh die uit een analyse van GasTerra volgt.</p>	Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.
	3.4.1	<p>Noodvoorraad:</p> <p>GTS pleit voor het aanleggen van een noodvoorraad, maar onderbouwt de noodzaak ervan nauwelijks. Die zou nuttig zijn voor 'langdurige verstoringen van het aanbod', volgens de samenvatting van het consultatiedocument. In de inleiding meldt GTS echter: 'In dit concept overzicht leveringszekerheid zijn geen analyses uitgevoerd die rekening houden met dergelijke langdurige onderbrekingen van het aanbod en mogelijke maatregelen zoals het aanleggen van een noodvoorraad'. Het is GasTerra niet duidelijk waarom er dan toch gepleit wordt voor het aanleggen van een noodvoorraad. En wat de onderbouwing is van de uitspraak dat "een realistische omvang meer dan een factor tien groter" moet zijn dan de nu voorziene noodvoorraad van 5 TWh. Daarnaast blijkt uit de analyse van GasTerra dat bij de berekening van het benodigde werkvolume wel degelijk rekening is gehouden met een uitval van 6 maanden van de grootste import bron.</p>	Zie de toelichting bij 1.2 en bij 2.5	

Vervolg op volgende pagina

[Consultatiematrix](#) vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
Gasterra	3.4.2	<p>Betaalbare leveringszekerheid</p> <p>In paragraaf 5.3 introduceert GTS de term 'betaalbare leveringszekerheid'. Deze term wordt niet gedefinieerd en het is dus niet duidelijk wat GTS hiermee bedoelt. Zonder een duidelijke definitie van wat als betaalbaar wordt gezien, is het niet mogelijk om te bepalen welke impact eventuele maatregelen zoals een noodvoorraad op de betaalbaarheid zullen hebben.</p> <p>Daarbij valt op dat GTS in de rapportage structureel spreekt over noodvoorraad. Met name waar deze ingezet zou moeten worden ter bevordering van de betaalbaarheid, is er naar de mening van GasTerra sprake van een "strategische reserve", in de zin zoals omschreven in het recente advies van de Mijnraad. Door uitsluitend te spreken over noodvoorraad, draagt GTS bij aan de verwarring over deze termen. Dat is des te pijnlijker daar de Mijnraad in zijn advies verwijst naar de definitie zoals die door de regering en GTS wordt gebruikt.</p> <p>Hoewel GTS in het consultatiedocument verder geen onderbouwing van de noodzaak van een noodvoorraad geeft, wordt in de paragraaf over 'betaalbare leveringszekerheid' nogmaals gepleit voor een noodvoorraad met als argument dat er onvoldoende diversiteit is in het aanbod en onvoldoende vervangend aanbod bij een calamiteit. Dat er nu niet voldoende diversiteit is om de leveringszekerheid te borgen blijkt niet uit de analyse. Nederland heeft de beschikking over meerdere bergingen, vele interconnecties met naburige landen en twee LNG terminals. Mocht er sprake zijn van langdurige uitval van een deel van deze infrastructuur zal dit opgevangen kunnen worden door de andere aanbodmogelijkheden. Welke toegevoegde waarde een noodvoorraad van 50 TWh2 in deze constellatie heeft, wordt verder niet toegelicht, niet als principe en al helemaal niet qua omvang. Een dergelijke voorraad is echter wel kostbaar, hetgeen de betaalbaarheid niet ten goede komt. Een ruwe schatting laat jaarlijkse kosten zien van ca. € 6 per MWh, wat bij een strategisch voorraad van 50 TWh neer komt op € 300 miljoen per jaar.</p>	<p>Met "betaalbare leveringszekerheid" is bedoeld dat de gasvraag alleen bepaald wordt door de temperatuurafhankelijkheid in de gasvraag voor de verschillende marktsegmenten en het temperatuurverloop in het gekozen klimaatjaar. Dit impliceert dat er geen vraagreductie plaatsvindt op basis van andere gronden, zoals een toenemende gasprijs. In de finale versie van het overzicht leveringszekerheid wordt niet meer gesproken over "betaalbare leveringszekerheid", maar over een "ongestoorde gasvraag". Dit is in het overzicht leveringszekerheid nader toegelicht in hoofdstuk 2.1 en 2.5.3.</p> <p>Passages over een noodvoorraad zijn aangepast. Verwezen wordt naar een separaat document, zie hiervoor ook de toelichting bij 1.2 en bij 2.5</p>	<p>In het overzicht leveringszekerheid zijn passages over betaalbare leveringszekerheid en over een noodvoorraad verwijderd.</p>
	3.4.3	<p>Kosten en baten</p> <p>Zoals de Mijnraad ook al aangegeven heeft, is nader onderzoek naar de kosten en baten van een dergelijke voorraad noodzakelijk voordat er een advies over te geven is. En bij het beschrijven en kwantificeren van de baten dient er een duidelijk onderscheid te zijn tussen een noodvoorraad die nodig is voor het oplossen van een fysiek tekort en een strategische voorraad die voor andere doelen moet worden ingezet, zoals het dempen van hoge prijzen. Overigens worden door de Mijnraad ook vraagtekens gezet bij de mogelijkheid van het beïnvloeden van marktprijzen met een strategische berging gezien onderzoek over dit onderwerp ook ontbreekt.</p>	<p>Zie de toelichting bij 1.2 en bij 2.5</p>	
Energie NL	4.1	<p>Neem de volledige (interconnectie) capaciteit mee in de analyse</p> <p>GTS kijkt in de analyse van de berekende minimale vulgraad van de gasopslagen met name terug naar realisaties van gasstromen van eerdere (bovendien warmer(e)) jaren. Deze realisaties zijn niet gebaseerd op wat er daadwerkelijk mogelijk is. Energie-Nederland is van mening dat er beter uitgegaan kan worden van actuele en toekomstige LNG en interconnectie capaciteit zodat er een realistischer (en ruimer) beeld ontstaat van mogelijke gasstromen.</p> <p>Daarnaast gaat GTS bij enkele berekeningen nog uit van het jaar 1995/1996 om een koud jaar te definiëren. Energie Nederland vindt dit een te conservatieve aanname die ook niet aansluit bij definities van de EU-Infrastructuurnorm en de EU-gasleveringsnorm, waarbij gekeken wordt naar een 1 op 20 jaar waarschijnlijke koude periode. Dat resulteert in de winter van gasjaar 2011/2012. Dit sluit beter aan bij de rest van Europa.</p>	<p>GTS hanteert de onderbouwde aanname dat LNG zorg kan dragen voor additioneel jaarvolume, maar dat de flexibiliteit in dit LNG aanbod beperkt is. Zie ook de toelichting bij 2.2.1 en bij 3.3.2</p> <p>Klimaatjaar: zie toelichting bij 2.2.4</p>	<p>Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.</p>

Vervolg op volgende pagina

Consultatiematrix vervolg vorige pagina

Partij	Nummer	Consultatiereactie	Reactie GTS	Wijze van verwerking
	4.2	<p>Voorkom koppen bovenop Europese vuldoelen</p> <p>GTS stelt voor om het Europese vuldoel van 107 TWh per 1 november a.s. op te rekken naar 115 TWh. De aanname is dat er in een koud gasjaar geen additioneel LNG beschikbaar is. Anders is een vulgraad van 90 TWh voldoende. Terugkijkend naar de afgelopen jaren is een betere aansluiting bij de LNG markt zichtbaar, waarbij hogere Europese gasprijzen tot hogere aanvoer van LNG leiden. Dat kan ook, omdat er meer LNG capaciteit is dan enkele jaren geleden.</p> <p>Daarnaast is de vraag deels elastisch waarbij het aannemelijk is dat bij een koude winter met hoge prijzen de afname niet lineair stijgt, maar dat er ook vraagreductie plaatsvindt. De reden dat Energie-Nederland kritisch is op het Europese gasopslagbeleid, en zeker op deze nationale koppen op dit Europees beleid, is dat het de vrije markt verstoort. Het tegen de door de markt geprognoseerde realistische vraag opdrijven van de vulgraad kan tot negatieve zomer-winter spreads leiden en daarmee tot hoge maatschappelijke kosten en zelfs tot de situatie waarbij leveringszekerheid in gevaar wordt gebracht.</p> <p>Als een volgend gasjaar ingegaan wordt met negatieve spreads en er niet direct vanaf de start van het vulseizoen gevuld gaat worden door de markt kan er te weinig tijd over zijn om voor de winter alles goed gevuld te hebben. Een te hoge vulgraad belemmert de bergingen om vrij in te kunnen spelen op marktomstandigheden en werkt daarmee nodeloos prijsopdrijvend. Energie-Nederland adviseert GTS daarom om geen 115 TWh voor te stellen maar beter aan te sluiten bij daadwerkelijk benodigde werkvolumes.</p>	<p>GTS berekent een vuldoel op basis van de fysieke onbalans, zonder andere doelen hierbij op te rekken.</p> <p>Zie toelichting bij 2.7.1 en bij 3.1.1 en bij 4.2</p> <p>Voor de vraagrespons, zie toelichting bij 3.1 en bij 3.4.2</p> <p>Tevens 3.3.3</p>	<p>Ter verduidelijking is de tekst in het overzicht leveringszekerheid aangepast.</p>
Energie NL	4.3	<p>Voorkom hoge vaste kosten als gevolg van noodvoorraden</p> <p>GTS adviseert de overheid om een 10 x grotere noodvoorraad aan te leggen (5 bcm i.p.v. 0,5 die nu in de Wet Bestrijden Energiecrisis opgenomen).</p> <p>Tegelijkertijd worden zorgen geuit over de juiste balans tussen leveringszekerheid en de betaalbaarheid van gas. Een noodvoorraad heeft flinke vaste kosten terwijl deze zelfs in de gascrisis in 2022 niet ingezet mocht worden.</p> <p>Daarmee is het aannemelijk dat deze nooit ingezet zal worden doordat vraaguitval door hoge prijzen de vraag-aanbod balans herstelt. En zelfs als een noodvoorraad ingezet zou worden, dan is de kans groot dat eventuele prijsdalingen lager zijn dan de cumulatieve kosten. Energie-Nederland is daarom kritisch op dit advies van GTS. Zinvoller lijkt de optie die als laatste in het GTSoverzicht beschreven wordt, namelijk het beschikbaar maken van voldoende productie- en transportcapaciteit om het onderliggende kussengas van een gasopslag in te zetten als noodvoorraad. Daar zijn veel lagere kosten mee gemoeid. Energie-Nederland is momenteel bezig met het nader uitwerken van deze optie en verwacht later dit jaar een rapport hierover te publiceren.</p>	<p>Zie toelichting bij 1.2 en bij 2.5</p>	
	4.4	<p>Geef de invloed van explosieve stijging GTS tarieven op leveringszekerheid weer</p> <p>De afgelopen 2 jaar zijn de GTS transporttarieven in totaal met ruim 100% gestegen. Daarnaast is ook de toekomst onzeker als het gaat om tarieven. Als dit zo doorgaat wordt straks om Nederland heen gewerkt en komt de liquiditeit van TTF sterk onderdruk te staan. Dit heeft implicaties voor zowel leveringszekerheid als voor betaalbaarheid. Energie-Nederland ziet graag een reflectie van GTS op de vicieuze cirkel die hieronder is weergegeven (zie reactie Energie NL).</p>	<p>Potentiele tariefstijging vormt geen onderdeel van het overzicht leveringszekerheid.</p> <p>Daarnaast vormen transporttarieven een klein deel van de groothandelsprijs en worden vergelijkbare tariefstijgingen verwacht in buurlanden. GTS onderschrijft dan ook niet de mening dat om Nederland heen wordt gewerkt, of dat de liquiditeit van TTF in gevaar is.</p>	<p>Geen specifieke verwerking meegenomen in het overzicht leveringszekerheid.</p>
BBLc	5.1	<p>BBL Company (BBLc) takes note of the GTS consultation on Security of Supply 2025. BBLc recognises the described critical role of the BBL pipeline in facilitating security of supply and contributing to achieving the obligated storage gas volumes from 1 November 2025. BBLc remains committed to facilitating secure and reliable gas transport, thereby contributing meaningfully to national and regional security of supply.</p>	<p>Naast de verplichting om het overzicht leveringszekerheid, na raadpleging van de representatieve organisaties, aan de Minister aan te bieden, beschouwt GTS de reactie van BBL Company als zeer waardevol en heeft deze volledig meegenomen in de afweging om te komen tot een finale set van uitgangspunten en de daaruit voortvloeiende resultaten.</p>	<p>Reactie heeft niet geleid tot een wijziging in de definitieve versie van het overzicht leveringszekerheid 2025.</p>

Colofon

Ontwerp

N.V. Nederlandse Gasunie, Groningen
i.s.m. LeinDizein Grafische Vormgeving

Gepubliceerd door

Gasunie Transport Services B.V.
Postbus 181
9700 AD Groningen
Nederland

Telefoon +31 50 521 22 50
E-mail: info@gastransport.nl
Internet: www.gasunietransportservices.com

